

Nr 1.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 8 februari 1952 dagtecknad proposition, nr 70, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag till lag angående dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn;

dels ock till Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 300 000 kronor.

Det vid propositionen fogade lagförslaget är av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

angående dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Å särskilt barnbidrag, som avses i 5 § lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, skall dyrtidstillägg utgå med 35 kronor för envar av månaderna maj, augusti och december 1952.

Å särskilt barnbidrag enligt 6 § nämnda lag skall dyrtidstillägg utgå med 20 kronor för vardera av månaderna maj och augusti 1952 samt 30 kronor för december 1952.

2 §.

Dyrtidstillägg enligt denna lag utbetalas från pensionsstyrelsen utan särskild ansökning.

3 §.

Bestämmelserna i 14 § samt 17—20 §§ lagen om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn ävensom 38 § 2 mom. sista stycket lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering skola äga motsvarande tillämpning å dyrtidstillägg enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I anledning av propositionen ha väckts två motioner, nämligen inom första kammaren nr 376 av herr *Söderquist* och herr *Andersson, Axel*, samt inom andra kammaren nr 499 av fröken *Vinge m. fl.* I motionerna, vilka äro likalydande, har hemställts,

»att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 70 måtte för sin del besluta, att dyrtidstillägget för 1952 å de särskilda barnbidrag, som avses i 5 § lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, skall utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit utgå med 35 kronor även för september 1952;

att riksdagen till *Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.* måtte för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 334 000 kronor;

samt att riksdagen i övrigt måtte beakta i motionerna framförda synpunkter.»

Propositionen och motionerna ha, såvitt angår anvisande av anslag under femte huvudtiteln hänvisats till statsutskottet samt i övrigt till lagutskott, därvid de tilldelats andra lagutskottet. Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet ha propositionen och motionerna hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i propositionen framlagda förslagen, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och motionerna.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I propositionen föreslås såsom ett provisorium, att under år 1952 dyrtidstillägg skola utgå å de särskilda barnbidragen. Tilläggen föreslås utbetalade under maj, augusti och december. Å särskilda barnbidrag enligt 5 § i 1947 års lag — bidrag om högst 420 kronor om året — föreslås tilläggen skola utgå med 35 kronor under envar av nämnda månader samt å bidrag enligt lagens 6 § — bidrag om högst 250 kronor om året — med 20 kronor under vardera av månaderna maj och augusti och med 30 kronor under december.

Kostnaderna för dyrtidstilläggen föreslås fördelade mellan staten och kommunerna efter samma grunder som gälla för de särskilda barnbidragen. Kostnaderna beräknas till omkring 2,4 milj. kronor, varav omkring 1,7 milj. kronor skulle belöpa på staten och 0,7 milj. kronor på kommunerna.

För budgetåret 1952/53 äskas anslag till Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. med 9,3 milj. kronor.

Gällande bestämmelser.

Lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn trädde i kraft den 1 januari 1948. De enligt lagen bidragsberättigade barnen kunna med hänsyn till förutsättningarna för bidrags erhållande samt bidragsbeloppens storlek indelas i två huvudgrupper. Den ena gruppen omfattar föräldralösa och med dem jämställda barn. För barn tillhörande denna kategori utgör bidraget högst 420 kronor om året (5 §). Den andra gruppen omfattar barn till änkor och invaliders m. fl. För dessa barn utgår bidraget med högst 250 kronor om året (6 §). Bidrag utgår längst till och med den månad, under vilken barnet fyller sexton år.

Bidrag enligt 5 § utgår ej eller nedsättes efter vad som finnes skäligt, därest barnet har inkomst, som ej härrör från barnets eget arbete och som helt eller i mera väsentlig mån kan anses täcka kostnaden för barnets uppehälle och uppfostran.

Bidrag enligt 6 § reduceras med hänsyn till både barnets och försörjarens inkomst. Barns egen arbetsinkomst inverkar dock ej på bidragets storlek. Underhållsbidrag från någon som enligt lag är skyldig utgiva sådant bidrag samt bidragsförskott skall i sin helhet avdragas å barnbidraget. I övrigt gäller att annan inkomst som barnet åtnjuter är avdragsfri intill ett belopp av 100 kronor om året, varefter avdrag sker med hela det överskjutande inkomstbeloppet. Beträffande inverkan av försörjarens inkomst gäller, att för ensamstående försörjare en årsinkomst av 1 800 kronor är avdragsfri. Motsvarande belopp för sammanlevande makar eller föräldrar utgör 2 200 kronor. Överskjutande inkomster reducera barnbidraget med 25 procent av inkomsten och med ytterligare 50 procent — alltså med sammanlagt 75 procent — i vad inkomsten överstiger för ogift 3 200 kronor och för sammanlevande makar eller föräldrar 4 600 kronor.

Under förutsättning att barnet icke har egen inkomst upphör rätten till barnbidrag enligt 6 §, när försörjarens årsinkomst uppgår till följande belopp.

Årsinkomst vid vilken rätten till barnbidrag upphör	1 barn Kr	2 barn Kr	3 barn Kr	4 barn Kr	5 barn Kr	6 barn Kr
För ensamstående	2 800	3 400	3 740	4 070	4 400	4 740
För makar sammanlagt ..	3 200	4 200	4 800	5 140	5 470	5 800

De särskilda barnbidragen utbetalas av pensionsstyrelsen. Angående utbetalningen äro särskilda föreskrifter meddelade i kungörelsen den 26 september 1947 (nr 769) angående sättet och tiden för utbetalning av särskilda barnbidrag samt bidrag till änkor och änklingar med barn. Utbetalningen sker genom postgiro månadsvis, dock att vad som av månadsbeloppet överskjuter helt krontal utbetalas årsvis i samband med utbetalningen för december månad. Barn, som uppbära högsta barnbidrag enligt 5 §, erhålla i enlighet härmed 35 kronor i månaden och barn, som uppbära högsta barnbidrag enligt 6 §, 20 kronor för envar av månaderna januari—november och 30 kronor för december.

Kommunerna bidraga för varje kalenderår till kostnaderna för de särskilda barnbidragen med viss andel — motsvarande $\frac{3}{20}$ procent för varje fullt tiotal skatteören per invånare i kommunen — av kostnaden för bidrag, som under året utbetalas för barn, beträffande vilka pensionsnämnd inom kommunen under året varit behörig pröva ansökning om särskilt barnbidrag av det slag, varom är fråga. Kommunen svarar dock för högst hälften av kostnaden (19 §).

Antalet barn, som äro berättigade till särskilda barnbidrag enligt 5 och 6 §§, beräknas till 1 400 resp. 33 000.

Departementschefen.

De ökade levnadskostnaderna under senare tid ha medfört, att de särskilda barnbidragen minskat i värde. En förbättring av dessa bidrag — som utgå till kategorier vilka äro i särskilt behov av hjälp — är därför av behovet påkallad.

Bestämmelserna i lagen om särskilda barnbidrag äro för närvarande föremål för översyn av särskilt tillkallade sakkunniga. Enligt direktiven för dessa sakkunniga, vilka antagit benämningen änkepensioneringskommittén, skola de sakkunniga bl. a. uppmärksamma frågan om de särskilda barnbidragens belopp. Enligt vad jag erfarit har änkepensioneringskommittén för avsikt att innevarande år framlägga ett förslag i ämnet. Kommitténs betänkande torde emellertid icke föreligga färdigt i sådan tid, att något därpå grundat förslag kan underställas årets riksdag. Med hänsyn härtill och då det ej syntes mig försvarligt att i avvaktan på de mera ingående överväganden, som kunna föranledas av kommitténs förslag, nu helt underlåta att förbättra de särskilda barnbidragen, erhöll pensionsstyrelsen i slutet av föregående år under hand i uppdrag att utreda frågan om en provisorisk förbättring av dessa bidrag under år 1952.

Enligt pensionsstyrelsens förslag skall dyrtidskompensationen nu i ett sammanhang fastställas för hela år 1952. Svenska landskommunernas förbund förordar, att i stället ett system med indextillägg efter mönster av

folkpensioneringen kommer till användning, alltså ett system där varje stegring av levnadskostnaderna med fem intervaller automatiskt utlöser en förhöjning av förmånerna. Med hänsyn till att det här är fråga om ett provisorium och för att icke föregripa resultatet av änkepensioneringskommitténs överväganden — som bl. a. avse frågan om en indexreglering av de särskilda barnbidragen — ansluter jag mig i detta hänseende till pensionsstyrelsens mening, vilken såvitt nu är i fråga delas av dem som i övrigt yttrat sig i ärendet.

När det från angivna utgångspunkt gäller att bestämma dyrtidskompensationens storlek kunna två olika metoder komma till användning. Den ena metoden innebär att man inför procentuella tillägg, d. v. s. tillägg som stå i proportion till barnbidragets storlek i varje särskilt fall. Enligt den andra metoden göras tilläggen fixa, varigenom alla barn inom samma huvudgrupp erhålla lika stora tillägg, vare sig barnbidraget utgår med oavkortat eller med reducerat belopp. Med hänsyn till att den proportionella metoden medför den olägenheten, att avdragsfaktorn — d. v. s. det procenttal, varmed egen inkomst reducerar barnbidraget — stegras i takt med dyrtidstilläggets höjning, och då pensionsstyrelsen anser det mindre lämpligt att ens provisoriskt ytterligare skärpa avdragsreglerna, har pensionsstyrelsen föreslagit att tilläggen skola göras fixa. I remissyttrandena är man ense om att förbättringen av de särskilda barnbidragen ej bör ske enligt den proportionella metoden. Jag är av samma mening.

Enligt pensionsstyrelsens förslag böra de fixa tilläggen vidare konstrueras såsom fristående tillägg och alltså ej såsom förhöjning av själva barnbidragen. Systemet med fristående tillägg medför, konstaterar styrelsen, visserligen den effekten, att i de fall, då vederbörandes inkomst ligger obetydligt under den gräns där rätt till särskilt barnbidrag upphör, fullt tillägg kommer att utgå, medan en blott ringa ökning av inkomsten, varigenom gränsen passeras, resulterar i att både barnbidraget och tillägget bortfalla. De fall, där en sådan effekt teoretiskt kan inträda, skulle dock enligt styrelsens mening i praktiken bli ytterst få. På grund härav och då det andra alternativet — enligt vilket tilläggen utformas såsom en förhöjning av själva barnbidragen — skulle nödvändiggöra en omräkning av alla barnbidrag och medföra vissa arbetstekniska svårigheter samt dessutom starkt undanskymma anordningens karaktär av provisorium, har pensionsstyrelsen funnit sistnämnda alternativ ej böra ifrågakomma. Vid remissbehandlingen har förslaget i denna del tillstyrkts, dock ej av socialstyrelsen som förordat en förhöjning av själva barnbidragen.

Jag har redan förut givit tillkänna, att enligt min mening den nu företagna förhöjningen av de särskilda barnbidragen bör givas en provisorisk karaktär samt att tilläggen böra utformas på sådant sätt, att svårigheter ej skapas vid övergången till en mera definitiv ordning. Ett system med fristående dyrtidstillägg är härvid avgjort att föredraga. Visserligen upp-

kommer i vissa fall en s. k. inkomsttröskel, men eftersom denna tröskel blir obetydlig och de berörda fallen fåtaliga, anser jag mig kunna bortse från denna olägenhet.

I fråga om det närmare bestämmandet av ett fristående dyrtidstillägg har pensionsstyrelsen föreslagit, att tilläggen fördelas på tre månader, nämligen maj, eventuellt mars, samt augusti och december. Med utgångspunkt från vad tidigare anförts därom, att den provisoriska förhöjningen ej bör överstiga 30 procent av barnbidragens maximibelopp, har pensionsstyrelsen föreslagit, att tillägg å det stora flertalet barnbidrag — bidrag enligt 6 § om högst 250 kronor — skola utgå med samma belopp, som nu vid oavkortat barnbidrag utbetalas under nämnda månader, nämligen 30 kronor i december och 20 kronor under vardera av de båda övriga månaderna. Tilläggen skulle därmed komma att utgöra 70 kronor och motsvara 28 procent av barnbidragets maximibelopp. Å de särskilda barnbidragen enligt 5 §, vilka nu utgå med 35 kronor under envar av årets månader, föreslås tre tillägg om vardera 35 kronor, alltså en dyrtidskompensation om sammanlagt 105 kronor, motsvarande 25 procent av maximibeloppet för dessa barnbidrag. Med ifrågavarande system vinnes, att utanordningen av tilläggen kan förenklas i alla fall, där barnbidragen utgå med oavkortat belopp, genom att dubbla postgiroanvisningar tryckas och expedieras samtidigt de tre månader tilläggen utgå. I de omkring 2 000 fall, då barnbidraget är reducerat, få däremot postgiroanvisningarna å barnbidraget kompletteras med dyrtidstilläggets belopp, något som emellertid ej behöver bli nämnvärt tids- eller kostnadskrävande.

Jag övergår nu till att beräkna medelsbehovet för nästa budgetår under förslagsanslaget till Särskilda barnbidrag till änkers och invaliders barn m. m., vilket anslag för innevarande budgetår är uppfört med 7,2 milj. kronor.

Enligt pensionsstyrelsens i vederbörlig anslagsframställning redovisade beräkningar torde de totala kostnaderna under budgetåret 1952/53 komma att, med tillämpning av nu gällande bestämmelser, uppgå till 8,5 milj. kronor för de särskilda barnbidragen och 2,5 milj. kronor för bidragen till änkor och änklingar med barn, eller tillhopa 11 milj. kronor. Vid beräkningen har förutsatts, att pensionspristalet — som reglerar indextillägget å bidragen till änkor och änklingar med barn — förblir mellan 120 och 130. Den ökning i antalet skattekröner, som alljämt torde kunna förväntas, samt införandet av nya kommunala ortsavdrag vid 1953 års taxering beräknas tillsammans ha den effekten, att kommunernas procentuella andelar för nästa budgetår kunna uppskattas till 31 procent beträffande de särskilda barnbidragen och 35 procent beträffande bidragen till änkor och änklingar med barn. Med ledning härav beräknas kommunernas andel till

sammanlagt 3,5 milj. kronor och den på statsverket belöpande andelen av kostnaderna till 7,5 milj. kronor.

Pensionspristalet har numera uppnått 133. Det synes lämpligt att vid anslagsberäkningen för nästa budgetår förutsätta ett pensionspristal av 135. Med anledning härav böra ytterligare 100 000 kronor beräknas för index-tillägg. I övrigt har jag icke något att erinra mot pensionsstyrelsens beräkning i denna del.

Kostnaderna för ett genomförande av föreliggande förslag kunna beräknas till omkring 2,4 milj. kronor, varav omkring 1,7 milj. kronor skulle belöpa på staten och 0,7 milj. kronor på kommunerna. Statens kostnader för de dyrtidstillägg, som äro avsedda att utbetalas i maj 1952, kunna skattas till omkring 0,5 milj. kronor. Sistnämnda belopp torde få belasta det för budgetåret 1951/52 anvisade förslagsanslaget till förevarande ändamål.

Även om kostnaderna för den nu föreslagna dyrtidskompensationen till viss del komma att belasta statsbudgeten för innevarande budgetår, synas övervägande skäl tala för att någon motsvarande anordning kommer att genomföras även avseende år 1953. Medelsbehovet för dyrtidsförbättring av de särskilda barnbidragen torde vid sådant förhållande böra för budgetåret 1952/53 beräknas till samma belopp, som nyss angivits i fråga om statens kostnader för det föreslagna dyrtidstillägget under år 1952, eller till 1,7 milj. kronor.

Jag föreslår sålunda, att ett förslagsanslag av (7 500 000 + 100 000 + 1 700 000) 9 300 000 kronor äskas för nästa budgetår.

Motionerna.

I motionerna framhålles, att det i propositionen föreslagna dyrtidstillägget icke ger full compensation för levnadskostnadernas stegring. Motionärerna fortsätta:

Inte heller den tekniska utformning, som dyrtidskompensationen erhållit i det i propositionen framlagda förslaget, kan anses fullt tillfredsställande. Departementschefen föreslår i likhet med pensionsstyrelsen, att dyrtidskompensationen skall utgå i form av fixa, fristående tillägg. Detta innebär att förmånstagarna inom vardera huvudgruppen i dyrtidstillägg erhåller samma belopp i kronor räknat (enligt förslaget 105 resp. 70 kronor) oavsett om barnbidragen utgår med till följd av inkomstprövningen reducerade belopp eller icke. De nuvarande inkomstgränserna skulle därvid bibehållas.

Pensionsstyrelsen har varit medveten om de olägenheter, som medföljer systemet med fristående fixa tillägg, men har ansett, att detta system dock borde accepteras såsom ett provisorium i avvaktan på en mera definitiv anordning. En lösning i form av förhöjning av själva barnbidragen skulle nämligen med det nuvarande utbetalningssystemet möta vissa arbets-

tekniska svårigheter. Departementschefen har anslutit sig till pensionsstyrelsens mening.

Med hänsyn till de arbetstekniska svårigheterna och till vikten av att dyrtidskompensationen kan börja utbetalas så snart som möjligt, torde det vara nödvändigt att godtaga det föreslagna systemet såsom ett *provisorium*. Vi vill dock starkt understryka, att en definitiv reglering av dyrtidskompensationen bör åstadkommas fr. o. m. nästa år, och att man då bör övergå till ett system med förhöjning av själva barnbidragen.

Enligt vår mening tillhör de särskilda barnbidragen den kategori av sociala förmåner, vilkas realvärde borde tryggas genom indexreglering. Eftersom frågan om en mera definitiv dyrtidsreglering av de särskilda barnbidragen är föremål för utredning avstår vi dock nu från att göra yrkande härom i avvaktan på utredningens förslag.

Utskottet.

Starka skäl tala enligt utskottets mening för den förbättring av de särskilda barnbidragen, som nu föreslås. Bidragens maximibelopp fastställdes år 1947, och bidragen ha genom den därefter inträdda försämringen av penningvärdet avsevärt förlorat i värde. Bidragen äro vidare avsedda för grupper, som äro i särskilt behov av hjälp från samhällets sida. En förbättring av dessa bidrag är därför synnerligen önskvärd, och utskottet delar departementschefens uppfattning, att det icke synes försvarligt att låta med denna förbättring anstå i avvaktan på det förslag angående de särskilda barnbidragen, som änkepensioneringskommittén kommer att framlägga.

Det nu framlagda förslaget om dyrtidstillägg avser endast år 1952, och det är att betrakta som ett *provisorium*. Den i propositionen föreslagna konstruktionen av förhöjningen, innebärande fixa, fristående tillägg, är, såsom påpekas såväl i motionerna som i vissa remissyttranden, behäftad med en del påtagliga brister, främst att det s. k. tröskelproblemet förvärras. Med hänsyn till anordningens provisoriska karaktär anser utskottet likväl det föreslagna systemet godtagbart. Motionärerna understryka, att en definitiv reglering av dyrtidskompensationen bör åstadkommas från och med nästa år och att man då bör övergå till ett system med förhöjning av själva barnbidragen. Motionärerna anse vidare, att de särskilda barnbidragen tillhöra den kategori av sociala förmåner, vilkas realvärde borde tryggas genom indexreglering. Då, såsom ovan nämnts, bestämmelserna i lagen om särskilda barnbidrag äro föremål för översyn av änkepensioneringskommittén, som särskilt upplyst, att den kommer att avgiva förslag om en mera definitiv dyrtidsreglering av bidragen, kan utskottet icke finna lämpligt, att riksdagen nu skall uttala sig om hur dyrtidskompensationen bör utformas för framtiden.

Vad angår förhöjningens storlek för år 1952 har till utgångspunkt tagits dyrtidskompensationen inom folkpensioneringen. Då pensionspristalet för

november 1951—januari 1952 utgjorde 130, har förhöjningen ansetts böra ske inom ramen av 30 procent. I propositionen har föreslagits, att å bidrag för föräldralösa och med dem jämställda barn — vilka bidrag utgöra högst 420 kronor om året — skall utgå tillägg med 35 kronor under en var av månaderna maj, augusti och december samt att å bidrag för änkors och invaliders m. fl. barn — bidrag om högst 250 kronor om året — skall utgå tillägg med 20 kronor under vardera av månaderna maj och augusti och med 30 kronor under december. Detta motsvarar en höjning med 25 resp. 28 procent av bidragens maximibelopp. Vid remissbehandlingen ha icke framställts några erinringar mot förslaget i denna del. I motionerna har däremot föreslagits, att tillägg för den förstnämnda gruppen barn skall utgå jämväl under september månad med 35 kronor. Det sammanlagda tillägget för denna grupp skulle därigenom komma att motsvara en förhöjning med omkring 33 procent.

Pensionspristalet har för februari—april månader innevarande år fastställts till 133, och såsom departementschefen uttalat, kommer detta tal med all sannolikhet att ytterligare stiga inom den närmaste tiden. Med hänsyn till den stegring av levnadskostnaderna som sålunda redan inträtt synes, såsom motionärerna framhålla, den föreslagna dyrtidskompensationen icke fullt tillräcklig för att återställa bidragens realvärde. Men utskottet anser icke underkompensationen bliva av sådan storleksordning, att den bör föranleda ändring i det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget. Med det föreslagna systemet för dyrtidstilläggens konstruktion synes det icke kunna komma i fråga att avpassa tilläggen så, att de exakt ansluta sig till pensionspristalet. Att, såsom motionärerna föreslagit, öka tillägget upp till 33 procent allenast för den ena gruppen av ifrågavarande barn, nämligen de föräldralösa och med dem jämställda, anser utskottet ur rättvisesynpunkt mindre tillfredsställande. Behovet av kompensation för stegrade levnadskostnader torde vara minst lika stort, när det gäller bidrag för änkors och invaliders m. fl. barn.

På grund av vad nu anförts får utskottet med avstyrkande av motionerna i denna del tillstyrka det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget om dyrtidstillägg. Mot utformningen av den föreslagna lagen har utskottet ej funnit anledning till erinran.

Kostnaderna för genomförande av Kungl. Maj:ts förslag beräknas till 2,4 miljoner kronor, varav omkring 1,7 miljoner kronor skulle belöpa på staten och 0,7 miljoner kronor på kommunerna. Anslaget till Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. har för innevarande budgetår upptagits med 7 200 000 kronor och har i årets statsverksproposition preliminärt beräknats till 9 200 000 kronor. I enlighet med Kungl. Maj:ts i förevarande proposition gjorda beräkningar, som icke föranlett någon erinran från utskottets sida, bör anslaget för nästa budgetår upptagas till 9 300 000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte med avslag å motionerna I: 376 och II: 499, såvitt de avse förevarande lagförslag, antaga det genom propositionen framlagda förslaget till lag angående dyrtidstillägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn;

B. att riksdagen måtte med avslag å motionerna I: 376 och II: 499, såvitt de avse förevarande anslag, till *Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m.* för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 300 000 kronor;

C. att motionerna I: 376 och II: 499, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan anført och hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 26 mars 1952.

På sammansatt stats- och andra lagutskotts vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från s t a t s u t s k o t t e t: herrar Mårtensson i Uddevalla, Bergh*, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson*, Boman i Kieryd och Rubbestad;

från a n d r a l a g u t s k o t t e t: herrar Norman, Sten, Wahlund, Jacobsson i Igelsbo, fru Nordgren* och herr Hagård.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

RESERVATION

av herrar *Boman* i Kieryd, *Wahlund* och *Jacobsson* i Igelsbo, vilka ansett, att utskottets utlåtande bort erhålla följande lydelse:

Starka skäl — — — (lika med utskottet) — — — att framlägga.

Det nu — — — (lika med utskottet) — — — för framtiden.

Vad angår förhöjningens storlek för år 1952 har till utgångspunkt tagits dyrtidskompensationen inom folkpensioneringen. Då pensionspristalet för

november 1951—januari 1952 utgjorde 130, har i propositionen förhöjningen ansetts böra ske inom ramen av 30 procent. I propositionen har föreslagits, att å bidrag för föräldralösa och med dem jämställda barn — vilka bidrag utgöra högst 420 kronor om året — skall utgå tillägg med 35 kronor under en var av månaderna maj, augusti och december, samt att å bidrag för änkors och invaliders m. fl. barn — bidrag om högst 250 kronor om året — skall utgå tillägg med 20 kronor under vardera av månaderna maj och augusti och med 30 kronor under december. Detta motsvarar en höjning med 25 resp. 28 procent av bidragens maximibelopp. I motionerna har däremot föreslagits, att tillägg för den förstnämnda gruppen barn skall utgå jämväl under september månad med 35 kronor. Det sammanlagda tillägget för denna grupp skulle därigenom komma att motsvara en förhöjning med omkring 33 procent.

Pensionspristalet har för februari—april månader innevarande år fastställts till 133, och såsom departementschefen uttalat, kommer detta tal med all sannolikhet att ytterligare stiga inom den närmaste tiden. Avsevärda prisstegringar ha redan inträtt under innevarande år.

Med hänsyn till denna stegring av levnadskostnaderna är den i propositionen föreslagna dyrtidskompensationen icke tillräcklig för att återställa bidragens realvärde. Samma uppfattning gav departementschefen uttryck åt i sitt svar i andra kammaren den 19 innevarande mars på fråga angående återställande av de sociala förmånernas realvärde. Departementschefen uttalade nämligen beträffande de särskilda barnbidragen i sitt svar — efter att ha hänvisat till förevarande proposition och stegringen av levnadskostnaderna — bl. a., att numera hade dock stegringen gått längre, varför det torde kunna sägas, att den föreslagna förbättringen endast knappt kompenserade penningvärdeförsämringen för bidragstagare med helt särskilt barnbidrag. Utskottet anser särskilt angeläget, att statsmakterna försöka bibehålla realvärdet av sådana förmåner som ifrågasvarande barnbidrag. Såsom ovan nämnts bör till utgångspunkt för den nu förordade förhöjningen tagas dyrtidstilläggen inom folkpensioneringen. Med det föreslagna systemet för dyrtidstilläggens konstruktion synes det dock icke möjligt att avpassa tilläggen så, att de exakt ansluta sig till pensionspristalet.

Då detta tal emellertid redan före de senaste prisstegringarna stigit till 133 anser utskottet, att ramen för de nu föreslagna dyrtidstilläggen bör vara minst 33 procent. Utskottet tillstyrker därför det av motionärerna framförda förslaget, att tillägget för gruppen föräldralösa och med dem likställda barn ökas med 35 kronor att utbetalas under september månad. Härigenom uppkommer visserligen skillnad i kompensationsgraden jämfört med gruppen änkors och invaliders m. fl. barn, men detta torde vara ofrånkomligt med den föreslagna konstruktionen av tillägget och om man vill fasthålla vid att bidragen böra utgöra samma månadsbelopp som utgår vid

helt bidrag. Framhållas må att liknande skillnad även uppkommer enligt propositionens förslag.

På grund av vad nu anförts får utskottet med tillstyrkande av motionerna i denna del förordade den ändringen i Kungl. Maj:ts förslag, att dyrtidstilllägg för föräldralösa och med dem jämställda barn skall utgå, utöver vad som föreslås i propositionen, jämväl under september månad 1952 med 35 kronor.

Kostnaderna för genomförande av Kungl. Maj:ts förslag beräknas till 2,4 miljoner kronor, varav omkring 1,7 miljoner kronor skulle belöpa på staten och 0,7 miljoner kronor på kommunerna. Bifall till den av utskottet förordade ändringen skulle medföra en kostnadsökning av omkring 49 000 kronor, varav 15 000 kronor skulle belöpa på kommunerna och 34 000 kronor på statsverket. Anslaget till Särskilda barnbidrag till änkors och invaliders barn m. m. har för innevarande budgetår upptagits med 7 200 000 kronor och har i årets statsverksproposition preliminärt beräknats till 9 200 000 kronor. I enlighet med Kungl. Maj:ts i förevarande proposition gjorda beräkningar och på grund av den av utskottet ovan förordade ändringen bör anslaget för nästa budgetår upptagas till 9 334 000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen — med förklaring att riksdagen med bifall till motionerna I: 376 och II: 499, såvitt de avse ifrågasvarande lagförslag, funnit viss ändring böra vidtagas i det genom propositionen framlagda lagförslaget — måtte för sin del antaga följande förslag till

L a g

angående dyrtidstilllägg för år 1952 å särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn.

Härigenom förordnas som följer.

(Kungl. Maj:ts förslag:)

1 §.

Å särskilt barnbidrag, som avses i 5 § lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, skall dyrtidstilllägg utgå med 35 kronor för envar av månaderna maj, augusti och december 1952.

Å särskilt barnbidrag enligt 6 § nämnda lag skall dyrtidstilllägg utgå med 20 kronor för vardera av månaderna maj och augusti 1952 samt 30 kronor för december 1952.

(Utskottets förslag:)

1 §.

Å särskilt barnbidrag, som avses i 5 § lagen den 26 juli 1947 (nr 530) om särskilda barnbidrag till änkors och invaliders m. fl. barn, skall dyrtidstilllägg utgå med 35 kronor för envar av månaderna maj, augusti, september och december 1952.

2 §.

Dyrtidstillägg enligt denna lag utbetalas från pensionsstyrelsen utan särskild ansökning.

3 §.

Bestämmelserna i 14 § samt 17—20 §§ lagen om särskilda barnbidrag till änkers och invaliders m. fl. barn ävensom 38 § 2 mom. sista stycket lagen den 29 juni 1946 om folkpensionering skola äga motsvarande tillämpning å dyrtidstillägg enligt denna lag.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

B. att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 376 och II: 499, såvitt de avse förevarande anslag, till *Särskilda barnbidrag till änkers och invaliders barn m. m.* för budgetåret 1952/53 under femte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 9 334 000 kronor;

C. att motionerna I: 376 och II: 499, i den mån de icke besvarats genom vad utskottet ovan anfört och hemställt, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Iduns tr., Eselte, Stilm 52
216264